

Ιανουάριος, ο πρώτος μήνας

Το ημερολόγιό μας αποτελείται από 12 μήνες. Κάθε μήνας έχει τη δική του ιστορία και τα δικά του λαογραφικά χαρακτηριστικά. Έτσι και ο πρώτος μήνας του ημερολογίου, που δεν είναι άλλος από τον Ιανουάριο.

Ο Ιανουάριος είναι ο πρώτος μήνας του έτους και έχει διάρκεια 31 ημέρες. Δεν ήταν πάντα ο πρώτος μήνας του χρόνου, όμως. Κάποτε ήταν ο ενδέκατος μήνας. Αρχικά, για πολλούς λαούς, πρώτος μήνας του έτους ήταν ο Μάρτιος, λόγω της εαρινής ισημερίας, της στιγμής δηλαδή που η μέρα γινόταν ίση με τη νύκτα και θα ακολουθούσε η άνοιξη και το καλοκαίρι. Γύρω στον 2^ο αι. π.Χ., οι αρχαίοι Ρωμαίοι αποφάσισαν να το αλλάξουν αυτό. Έτσι, καθιέρωσαν τον Ιανουάριο ως τον πρώτο μήνα του χρόνου. Ο λόγος που τον επέλεξαν ως πρώτο μήνα... φαίνεται πιο κάτω!

Ο Ιανουάριος οφείλει το όνομά του στον θεό των αρχαίων Ρωμαίων, που έχει δύο πρόσωπα, τον Ιανό. Οι Ρωμαίοι θεωρούσαν τον Ιανό πολύ ισχυρό θεό και τον ονόμαζαν «θεό των Θεών». Ο Ιανός ήταν ο θεός της κάθε αρχής, της αρχής των μεγάλων έργων, της έναρξης των πολέμων, της αφετηρίας των μεγάλων πολιτικών αλλαγών. Έτσι, αποφάσισαν ότι η αρχή του ημερολογίου πρέπει να ανήκει στον θεό κάθε αρχής, τον Ιανό. Επομένως πρώτος μήνας έπρεπε να είναι ο Ιανουάριος.

Στην αρχαία Ελλάδα και, συγκεκριμένα, στην Αττική ο Ιανουάριος αντιστοιχούσε με το δεύτερο μισό του μήνα Ποσειδώνα και το πρώτο μισό του μήνα Γαμηλιώνος. Το διάστημα αυτό, στην Αθήνα γίνονταν οι δραματικοί αγώνες, διαγωνισμοί για διάφορα θεατρικά έργα.

Σήμερα, ο Ιανουάριος θεωρείται ο πρώτος μήνας του έτους από όλο σχεδόν τον πλανήτη. Τον μήνα αυτόν, γιορτάζουμε και τα Θεοφάνεια ή Επιφάνεια ή Φώτα, τη μεγάλη εορτή του Χριστιανισμού, σε ανάμνηση της Βάπτισης του Ιησού Χριστού στον Ιορδάνη ποταμό από τον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο. Γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 6 Ιανουαρίου. Τα Θεοφάνεια συνδέονται και με τις λαϊκές δοξασίες για τους καλικάντζαρους, τα δαιμόνια που φεύγουν από το σπίτι με τον αγιασμό του ιερέα.

Σύμφωνα με τη λαϊκή μας παράδοση ο Ιανουάριος ονομάζεται και...

- Γενάρης και Γεννολοητής, επειδή γεννοβολούν τα κοπάδια.
- Γατόμηνας, επειδή ζευγαρώνουν οι γάτες.
- Μεσοχείμωνος, επειδή είναι ο μεσαίος μήνας του χειμώνα.
- Κρυαρίτης, λόγω του τσουχτερού κρύου.
- Καλαντάρης, για τα Κάλαντα της Πρωτοχρονιάς.
- Μεγαλομηνάς, γιατί είναι ο πρώτος μήνας του έτους με 31 μέρες.

Ιανουάριος, ο πρώτος μήνας

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Διάβασε το κείμενο μεγαλόφωνα ή σιωπηρά («από μέσα σου») ή και με τους δύο τρόπους. Προχώρησε στις πιο κάτω εργασίες, γράφοντας, για παράδειγμα, σε ένα τετράδιο:

1. Ποιο είναι το σωστό;

A. Κάποτε, πρώτος μήνας του χρόνου ήταν ο...

1. Δεκέμβριος

2. Μάρτιος

3. Ιούνιος

B. Ο Ιανουάριος πήρε το όνομά του από...

1. τον θεό Ποσειδώνα

2. τον θεό Γαμηλιώνα

3. τον θεό Ιανό

Γ. Ο Ιανουάριος λέγεται και Γενάρης, επειδή τον μήνα αυτό...

1. γεννούν οι γάτες

2. γεννούν τα κοπάδια

3. γεννά η φύση

2. Απάντησε τις ερωτήσεις:

A. Γιατί ο Ιανουάριος λέγεται και Μισοχείμωνος;

B. Γιατί, προηγουμένως, ο πρώτος μήνας του χρόνου ήταν ο Μάρτιος;

Γ. Γιατί οι αρχαίοι Ρωμαίοι διάλεξαν τον Ιανουάριο ως πρώτο μήνα του έτους;

Δ. Πώς αλλιώς λέγεται ο Ιανουάριος, σύμφωνα με τη λαϊκή μας παράδοση;

E. Εσύ, ποιο παρατσούκλι θα έδινες στον μήνα Ιανουάριο και γιατί;

3. Γράψε μια παράγραφο, που να ταιριάζει με την εικόνα του κειμένου. Δώσε και τίτλο, στην παράγραφό σου.

4. Ζωγράφισε μια εικόνα που να ταιριάζει με το κείμενο. Γράψε και σχετική λεζάντα.

5. Φαντάσου ότι ο Ιανουάριος ήταν άνθρωπος. Ποια θα ήταν τα εξωτερικά του χαρακτηριστικά; Πώς θα ήταν ο χαρακτήρας του; Ποιες θα ήταν οι συνήθειές του; Τι θα φορούσε; Γράψε ένα κείμενο για να παρουσιάσεις τον Ιανουάριο, αν ήταν άνθρωπος, ξεκινώντας με τη φράση «Αν ο Ιανουάριος ήταν άνθρωπος, θα...».

6. Έπέλεξε έναν άλλο μήνα του χρόνου και κάνε μια έρευνα για αυτόν (π.χ. πού οφείλει το όνομά του, πώς αλλιώς λέγεται, παροιμίες που λέγονται για αυτόν κ.ά) Γράψε ένα σχετικό κείμενο, δίνοντας και τίτλο.